

Orientmattsällskapet Pazyryk

Verksamhetsberättelse avseende det 32:e verksamhetsåret, den 1/1 - 31/12 2017.

Följande programpunkter har genomförts:

Mattor hos Stockholms Auktionsverk i Magasin 5 den 13 februari

40-talet medlemmar deltog i visningen och genomgången av Auktionsverkets mattlager i rymliga Magasin 5 i Frihamnen där mattansvarige Christian Ölmin hade tagit fram ett stort antal mindre mattor och några textilier för genomgång. Christian visade och informerade om de olika objekten och medlemmarna bidrog med såväl kunskaper som frågor och kommentarer. I viss mån blev kvällen påminnande om en afton med Show and Tell men miljön och de för alla deltagarna okända mattorna innebar ändå en trevlig och uppskattad variation.

Årsmöte den 9 mars

Mötet hölls i Tellus Fritidscenters lokal på Rosenlundsgatan 44A. Cirka 50 medlemmar hade hörsammat kallelsen till Pazyryks ordinarie årsmöte. Efter årsmötesförhandlingarna avtackades de avgående ledamöterna Susanne Burholm, Inga Lundberg och Annelie Ulfhielm för gott arbete liksom revisor Ingrid Killander som efter många års uppdrag hade avböjt återval. Programmet fortsatte med en gemensam måltid. Kvällen avslutades med att sällskapet hedersmedlem Anette Granlund höll ett uppskattat föredrag under rubriken "Mattor som konst - modern design". Anette visade ett 25-tal högklassiga bilder och berättade om textilierna från Märta Måås Fjätterströms tid till nu verkamma konstnärer som bl.a. genom "Årets matta" gjort sig bemärkta, exempelvis Jockum Nordström och Maria Miesenberger.

Textil- och kulturreisa till Wien den 23-27 mars

Trettiotvå förväntansfulla payrykmedlemmar lyfte från Arlanda för att landa i Wien runt lunch den 23 mars. Dagarna gick förstås fort men deltagarna hann med åtskilliga både kultur- och textilupplevelser, exempelvis besök på MAK, museet med den världsberömda orientmattsamlingen och – inte att förglömma – andra utsökta samlingar, konstmuseet Belvedere, Mozarthaus (där kompositören bodde 1783-87), den lika berömda som unika St Stefansdomen och en kvällskonsert med wienermusik i berömda Kursalon. Besök hos Austria Auction Company (Udo Langauer) gav turligt nog tillfälle till direktköp ur en inlämnad samling nomadmattor. Besök hos högklassiga "Seltene Orientteppiche" (Eva och Herbert Bieler) samt hos välkända Besim Orientteppiche (Omar Besim) avslutade det gemensamma programmet. Även egen tid utnyttjades väl både till ytterligare musei- och slottsbesök samt shopping. Tre trevliga gemensamma måltider bidrog till att hålla samman gruppen, som dock framför allt hölls ihop av Ulla-Karin Warberg, djupt kunnig om österrikisk och wiensk historia och kultur; med andra ord eminent guide under den av alla uppskattade resan.

Show and Tell den 11 april

När vårens upplaga av Show and Tell inleddes, denna gång på Rosenlundsgatan 44 A, hade ett drygt 20-tal medlemmar infunnit sig, medförande ett antal textilier med stor spridning gällande ursprung och teknik. Tillsammans med respektive ägare lyckades de närvarande bestämma härkomst på de allra flesta alster med hjälp av mönstersymboler och tekniska undersökningar. Före pausen då wraps, öl, kaffe och kaka serverades var det som vanligt

grupparbete och därefter gemensam genomgång av ett antal intressanta mattor och vävnader med en presentatör per grupp.

Balucher I den 27 april

Carina Jahani, professor vid Uppsala universitets institution för lingvistik och filologi höll ett mycket uppskattat föredrag för ett 40-tal medlemmar om baluchfolkens ursprung, språk, kultur samt äldre och nyare historia. Enligt senare forskning, baserad på i och för sig gamla källor, är baluchernas troligaste härkomst att söka i norr, från trakterna av Kaspiska havet. Sedan århundraden är Baluchistan de flesta baluchers hemvist. Baluchfolken beräknas uppgå till mellan 12 och 14 miljoner. Konkurrens om landyta, främmande länders återkommande inblandning och interna klanstrider har hindrat ett sammanhållet baluchiskt rike. Språket är indoeuropeiskt. Det är idag hotat, bl.a. beroende på brist på skriftlig tradition. Endast ett mindre antal balucher från Meshed i nordöstra Iran till Herat i västra Afghanistan samt utmed den iransk-afghanska gränsen mot regionen Sistan har knutit och knyter i någon mån fortfarande mattor.

Balucher II den 17 maj

Cirka 35 medlemmar deltog när Claes-Göran Swahn ur sin samling från cirka 1850 till 1925 visade och diskuterade ett 25-tal knutna baluchmattor, såväl bönemattor som övermönstrade mattor, några väskframsidor samt ett par vävda antika textilier. Mattorna kom från Sistan i sydost, Afghanistan i öster och från olika klassiska tillverkningsorter i nordöstra Iran, dvs. regionen Khorassan såsom bl.a. Torbat e Haydari, Kashmar, Birjand och Ferdows. Inte endast ursprungliga baluchmattor visades utan även mattor som hade sitt ursprung i vad som brukar benämnas en något bredare baluchtradition. Det innebär såväl kurdiska som arabiska stammar samt s.k. Chahar Aimaq-stammar, de sistnämnda av timuri-, jamshidi- och taimaniursprung, i huvudsak från de afghanska bergstrakterna.

Stockholms Auktionsverks Klassiska auktion den 1 juni

Magnus Svensson guidade på Stockholms Auktionsverk, som hade ett relativt omfattande utbud av antika mattor från de flesta mattproducerande länderna. Kina var väl representerat liksom Iran. Ett par kaukasiska mattor av god klass drog uppmärksamheten till sig liksom en silkematta från Anatolien. Mest omdiskuterat blev nog ett uzbekiskt Suzanibroderi med utropet ca 50.000 kr beroende på såväl troligt hög ålder som gott skick och högklassigt utförande. Ett 15-tal medlemmar hade mött upp till visningen.

Bukowskis Important Spring Sale den 2 juni

Anette Granlund tog emot Pazyryks medlemmar med vin och tilltugg. Hon började med att visa högklassiga föremål från Säbylund i Närke som kommit in till försäljning, bland annat möbler och porträtt. Sedan var det dags för mattorna, som denna vår bestod av en kollektion av både äldre orientalska och svenska moderna mattor. De moderna mattorna gjorde sig bra tillsammans med antikviteterna, då de gav en hemkänsla. Bland de orientalska mattorna var det bland annat en antik/semiantik silkesouf från Keshan, som märktes, sannolikt från berömda knyteriet Motachem. Mattan hade en kartusch med inskription: "Mobarak Bashad gratulationer, ett arbete av Ali-Reza". Sannolikt var mattan en mycket sober och vacker bröllopsgåva. Märta Måås-Fjetterströms "Blåringen", i flossateknik var signerad AB MMF. En mycket färgglad matta var "Blommig rya" komponerad av Marianne Richter 1969 signerad AB MMF med verklig "flower-power"-känsla.

Mattor hos Stockholms Auktionsverk i Magasin 5 den 26 september

Ett 20-tal medlemmar hade samlats till höstterminens första programpunkt som genomfördes under Christian Ölmins ledning. Vår medlem Magnus Svensson deltog som expert. Christian hade dukat upp en välsmakande buffé som inledde kvällen med uppskattning och god stämning som följd. De mattor som diskuterades – sammanlagt ett 20-tal – var inlämnade för försäljning och bestod av allt ifrån några gallerimattor, dozarstorlekar och en bönematta till väskframsidor. Kaukaser, ett par turkmener, diverse persiska mattor varav flera från den nordvästra respektive nordöstra landsdelen samt en kopia av en kinesisk matta troligen knuten i Iran var föremål för ingående diskussioner. Ordf. Claes-Göran Swahn tackade avslutningsvis Christian och Magnus för en trevlig mattkväll.

Sidenvägen under Kinas guldålder den 19 oktober

Till höstens andra evenemang kom nästan 50 personer. Vår medlem, professor Desirée Koslin tog oss då med på en hisnande färd längs de urgamla handelsvägarna genom Centralasien, som först på 1800-talet fick beteckningen Sidenvägen. I sitt föredrag talade hon bl.a. om arkeologiska fynd, konst och kultur. Stort utrymme gavs åt textilier, där komplicerade tekniker som gasväv, samitum och lampas illustrerades med tydliga bilder. Sist men inte minst gavs lysande exempel på olika textilier från både öst och väst. Tiden rusade iväg så det fanns inte utrymme för några frågor, varför vi hoppas att Désirée vid ett senare tillfälle kan återkomma och dela med sig av sin kunskap om textilier längs Sidenvägen.

Turkmener I den 8 november

52 mattentusiaster besökte Södergården för att lyssna på vår medlem Hans Ringstam när han höll ett föredrag om turkmenfolken. Hans började med att visa migration och utbredning genom historien samt hur de olika stammarna under tidens gång haft olika inflytande. Utmärkande för turkmenska textilier är de s.k. gölerna, dvs. de olika stamemblem som alltid återges som mönster i mattornas mittfält. Betydelsen av dessa åskådliggjordes med en bild av Turkmenistans flagga som bl.a. avbildar fem olika göler. Fem mattor visades; Saryk, Tekke, Ersari, Youmod och Choudor. De kommenterades med avseende på härstamning, mönster, teknik och ålder. En del teorier redovisades om turkmenska textiliers ursprung och mönsterinspiration och har varit föremål för forskning under 1900-talet. Moshkova, Thomson och Loges har bedömt att skäl talar för att ursprunget står att finna i de områden som idag är de olika turkmenska staterna. Mot den teorin står Gantzhorns forskning som går ut på att den orientaliska mattan uppstod i Armenien, en i huvudsak kristen enklav, i Kaukasus. Till vilken tid mattknytning kan härledas ursprungligen är osäkert men mattor med turkmenska mönster, kanske redan då gamla, avbildades av flera tidiga renässansmästare, dvs. under 1400-tal av bl.a. Hans Memling.

Annika Ekdahls utställning ”Vävda bildvärldar” den 23 november

Ett 20-tal medlemmar träffades på Prins Eugens Waldemarsudde för att delta i en guidad visning av Annika Ekdahls såväl retrospektiva som monumentala utställning med textila verk i gobelängteknik. Den kännetecknas av inplockning för hand av inslag, som över en varp bildar mönster. Tekniken som är flertusenårig infördes i Sverige av vävare som Gustaf Wasa hade kallat in. Flamskvävningen – en i förhållande till gobelängtekniken något förenklad teknik – kom på ungefär samma gång till Skåne genom flandriska vävare. Annika Ekdahl, som numera är internationellt välkänd, tog sin textila examen vid vuxen ålder, vilket gör hennes konstnärliga gärning desto mer imponerande då varje arbete av hennes hand tar cirka två år att fullborda. Hennes arbeten är tekniskt skickliga, färgmässigt fulländade och såväl fantasiegående som associativa, vilket vår utmärkta guide Carina Engelhardt Örne särskilt betonade.

Visning av Bukowskis Important Winter Sale den 1 december

Visningen av Bukowskis kvalitetsauktion, som blandade antika högklassiga föremål med dito moderna, var välbesökt. Ett 30-tal medlemmar hade infunnit sig. De välkomnades och guidades som vanligt av Bukowskis textilexpert, vår medlem Anette Granlund. Bland de orientalska mattorna märktes en mästartknoten Isfahan i silke signerad Muhammad Serafian och en Tabriz med en vacker grön huvudbård. En kinesisk bemålad papperstapet uppfordrad på siden från 1700-talet väckte intresse. Ett antal svenska konstmattor var signerade Märta Måås-Fjetterström och Barbro Nilsson. Två mycket spännande svenska mattor var signerade Agda Österberg respektive Helena Hernmarck. Den förstnämnda hade ett stramt modernistiskt mönster med starka färgfält medan den andra, genom sitt motiv, vid första anblicken hade både symbolistiska och nationalromantiska drag men vid närmare betraktande hade ett modernt formspråk.

Visning av Stockholms Auktionsverks Klassiska auktion den 4 december

Pazyryks medlemmar besökte som vanligt Klassiska på Stockholms Auktionsverk för en specialvisning av mattor och textilier. Ciceron och guide för kvällen var Pazyryks Ralf Hansen. Avdelningen mattor och textilier var välfylld. Vi började med att titta och känna på en antik Marasali, som enligt dateringen var förvånande gammal, nämligen 1827. Vidare såg vi en Ziegler Mahal som diskuterades då dess mittfält hade karaktären av ett närmast ikatmönstrat mittfält skapat av abrasher. Diskussionen gällde om detta var en slump eller gjort med beräkning? På nedervåningen fick vi också se en Kirman Ravar från sekelskiftet 1900, med ett utpräglat europeiskt jugend- eller art nouveaumönstrat mittfält. Innanför entrén låg en klassisk Bijar med ett lika klassiskt Heratimönster. Vi fortsatte vår exkursion på övre våningsplanet där det bl.a. fanns en färgstark antik Karabagh i kellehformat och en antik Kazak Fachralo. En innehållsrik och intressant mattsamling ansåg de närvarande.

Julfest den 14 december

Inte mindre än 72 medlemmar hade anmält sig till Pazyryks årsavslutning och julfest, denna gång i den fina och rymliga Drakenbergssalen på Lignagatan 8. Efter inledande traditionellt glöggmingel berättade Ulla-Karin Warberg på ett uppskattat sätt om Pazyryks resa till Wien i slutet av mars och visade ett antal bilder, både historiska och från våra besök i museer, hos matthandlare och auktionshus. Välsmakande och riklig julbuffé från Garant Catering följde. Kvällen avslutades med dragning av fem lotterivinster bestående av tre textilier och två fina böcker varav en hade skänkts till Pazyryk av textilföreningen i Österrrike (TKF) vid ovan nämnda besök där och en av två generösa medlemmar i Pazyryk. Kvällen avslutades med ett tack från styrelsen för det gångna trettioandra verksamhetsåret och en tillönskan om en God Jul och ett Gott Nytt År framförd av ordförande Claes-Göran Swahn.

Övriga uppgifter om Pazyryk under verksamhetsåret:

Styrelsens sammansättning och fördelning av huvudsakliga arbetsuppgifter

Claes-Göran Swahn, ordförande, sammankallande, övergripande ansvarig för styrelsens arbete och dokumentation samt ansvarig för medlemmarnas anmälningar till aktiviteter.

Ulla-Karin Warberg, vice ordförande, planeringsansvarig.

Desireé Koslin, planeringsansvarig och ansvarig för ekonomi.

Susanne Tupy, planeringsansvarig och ansvarig för hemsidan, programskrivande och -utskick.

Jan Fagerberg, planeringsansvarig.

Per Holmqvist, planeringsansvarig

Thomas Fürth, planeringsansvarig och sekreterare vid styrelsens sammanträden.

Revisorer

Ingemar Albertsson (sammanställande) och Sören Akselson har varit ordinarie revisorer. Helena Ahlström har varit revisorssuppleant.

Valberedning

Eva Ölwing (sammanställande) och Rigmor Bohman har utgjort valberedning.

Antal medlemmar

2017-12-31 var antalet medlemmar 265, en minskning med 18 jämfört med 2016 års antal.

Av årsmöten utsedda hedersmedlemmar

Ingemar Albertsson, Anette Granlund, Ralf Hansen, Peter Willborg.

Av styrelsen genomförda sammanträden

Styrelsen har haft sex protokollförda sammanträden; den 16 januari, 15 mars, 7 juni, 14 augusti, 12 oktober och 22 november. Många underhandskontakter mellan styrelsemedlemmarna har dessutom tagits genom e-post och telefon. Styrelsen är inte arvoderad men har intagit en gemensam måltid på föreningens bekostnad i anslutning till sitt januarisammanträde.

Under året gjorda inventarieinköp

Styrelsen har endast köpt in förbrukningsmaterial till de olika programpunkterna.

Försäljning

Den skrift om baluchmattor som en grupp medlemmar hade utarbetat under ett tidigare år har tryckts upp i 80 exemplar och har försålts, bl.a. i samband med programpunkterna Balucher I och II.

Marknadsföring

En omarbetad upplaga av reklamfoldern har producerats under senhösten -17. Styrelsen har i samband med omarbetningen beslutat att kraftigt intensifiera distributionen av foldrar i Stockholm med omnejd för att om möjligt återta det minskande antalet medlemmar under de senaste två åren. Exempel på målgrupper är pensionärsföreningar och konstklubbar inom statliga myndigheter. Styrelsen har under året regelbundet daterat upp hemsidan text- och bildmässigt med de genomförda programpunkterna och har dessutom informerat om externa arrangemang av intresse för medlemmarna. Styrelsen har, som exempel, överenskommit med HV (Handarbetets Vänner) om att informera om deras utställningar. Styrelsen har i slutet av året inlett en diskussion med en datakonsult om uppdatering och modernisering av hemsidan för att göra den mera användarvänlig och attraktiv för såväl medlemmar som andra intressenter. Till programpunkter utan begränsat deltagarantal har medlemmarna kunnat inbjuda vänner att delta. Hemsidan besöktes 3022 gånger under året, dvs. cirka åtta gånger per dag. Användarnas antal var 1720 som genomsnittligt besökte sex sidor per gång. Cirka 52 % av användarna besökte hemsidan för första gången. Svenska användare utgjorde cirka 88% och amerikanska/engelska användare cirka 9 %.

Stockholm den 23 januari 2018

För styrelsen

Claes-Göran Swahn